

СЕКЦІЯ 4 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 347.278

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2023-1-10>**Полятикiна Л.І.***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Сумського національного аграрного університету***Polyatykina Larysa***Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Accounting and Taxing
Sumy National Agrarian University*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В ЛІСОВІЙ ГАЛУЗІ

INFORMATION SUPPORT FOR ACCOUNTING OF FINANCIAL RESULTS IN THE FOREST INDUSTRY

АНОТАЦІЯ

В статті розглянуто питання застосування автоматизованого програмного забезпечення, яке сприяє оперативному реагуванню та контролю законності проведення операцій. Визначено численні проблеми для підвищення та покращення ефективності обліку фінансових результатів функціонування підприємств лісової галузі. В практичній діяльності це надає можливість застосування автоматизованого програмного забезпечення, сприяє оперативному реагуванню та контролю законності проведення операцій. В результаті проведених досліджень надані рекомендації підприємствам лісової галузі перейти на програму обробки бухгалтерської інформації BAS Бухгалтерія. Доведено, що проведений процес автоматизації буде сприяти підвищенню ефективності запровадження автоматизації та доцільності їх з економічної точки зору, а також не допускає їх впливу на кінцевий результат.

Ключові слова: інформаційні системи, фінансові результати, облік, звітність, автоматизоване програмне забезпечення.

ANNOTATION

At the article the issue of the use of automated software that facilitates prompt response and control of the legality of operations were considered. The relevance of the study of the problem of accounting and automation of financial results by domestic forestry enterprises was confirmed. Different problems to increase and improve the efficiency of accounting of the financial results of the operation of enterprises in the forest industry were defined. In practice, this provides an opportunity to use automated software, facilitates prompt response and control of the legality of operations. It was justified that the automation process carried out will contribute to increasing the efficiency of the introduction of automation and their feasibility from an economic point of view, and also prevents their influence on the final result. Performing accounting of financial results under the conditions of an automated information processing system, the entire accounting process is carried out in several stages were installed. The characteristics of these stages were provided. The proposals when, with the help of modern software, accounting functions can be fully automated and the consequences of their work can be presented in any form convenient for users were justified. The introduction of automated accounting systems is a process, the result of which is an improvement in the quality of accounting data was considered. The result of the actions taken is the improvement of the management efficiency of the

forest industry. It has been proven that the automated accounting system is appropriate when using it at forestry enterprises. Thanks to the introduction of automation, the time for processing various documents that do not require large storage spaces is reduced. As a result of the conducted research, recommendations were given to enterprises of the forestry industry to switch to the accounting information processing program BAS Accounting. The advantage of the efficiency of the resulting accounting information will be the strengthening of control over the legality and economic efficiency of business operations.

Key words: information systems, financial results, accounting, reporting, automated software.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день в умовах ринкової економіки отримання значних фінансових результатів, і забезпечення рентабельності підприємницької діяльності є необхідною частиною, яка визначає зростання ринкової вартості будь-якого підприємства. Показник фінансових результатів підприємницької діяльності в вигляді прибутку є дуже важливим джерелом для формування капіталу підприємства. Це також надає можливість забезпечення фінансової стійкості особливо підприємств лісової галузі, оскільки вони відіграють значну роль в відновленні екологічного середовища проживання людини. Отримання прибутку на підприємствах лісової галузі є однією із стратегічних цілей управління і найважливіша частина фінансового аналізу підприємницької діяльності в екологічному секторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день накопичилося безліч серйозних і актуальних публікацій, які присвячені обліку та фінансовому аналізу підприємства. Але до сих пір питання, пов'язані з аналізом фінансових результатів підприємницької діяльності, є не систематизовані. Використовуються для одних і тих же показників різні способи

розрахунків, що в кінцевому підсумку призводить до скрутного сприйняття матеріалу.

Основною базою при проведенні досліджень були праці таких відомих в Україні і за кордоном авторів як Белуха Н.Т., Беленкова М.І., Білоус В.Т., Білоусько В.С., Бутинець Ф.Ф., Грабова Н.М., Давидов Г.М., Дем'яненко М.Я., Дерій В.А., Дорош Н.І., Дугинський Б.Л., Дудка К.П., Єрмолаєва Є.П., Моссаковський В.В. [1], Огійчук М.Ф., Осадча Г.Г. [2], Пушкарьова М.В., Плаксієнко В.Я.

Дана тема дослідження актуальна, оскільки це пояснюється відповідністю до законодавства, коли фінансовий облік визначає обов'язкові процедури збору і обробки даних процесів отримання та визначення фінансового результату. Вказана інформація надає перспективу своєчасно приймати рішення по недопущенню негативних змін. За умови правильної організації інформація стає найважливішим засобом матеріального стимулювання, зростання рентабельності і подальшого розвитку підприємства лісової галузі. Значну увагу при цьому потрібно приділяти процесу спрощення обробки облікової інформації [1, с. 14].

Автоматизована інформаційна облікова система – це система, в якій інформаційний процес обліку автоматизований за допомогою застосування певних методів для обробки даних, при використанні сукупності розрахункових, інформаційних та інших технічних засобів для отримання та передачі певної інформації, яка потрібна фахівцям-бухгалтерам для подальшого виконання функцій обліку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Суть універсального підходу полягає у застосуванні програмних продуктів для автоматизації найбільш сукупних та відомих усіх бухгалтерських процесів. Як приклад, можна використовувати створення та обробку первинних документів лісгоспів, облік господарської операції та складання звітів. Дані установки використовують для традиційного способу ведення бухгалтерії, за вартість виходять не дорого і потрібна підготовка відповідно до особливостей підприємницької діяльності [2, с. 156].

Однак, оглядаючись на дослідження наукових праць та досвід ділової діяльності функціонування підприємств лісової галузі, не зайве відмітити, що добра частка теоретичних положень з питань вивчення проблеми покращання їх обліку і оподаткування є дискусійними. Решта вагомих планів їх будови вимагають кардинального поліпшення. Таким чином припускаємо, що вибір дослідження та його основні напрями є достатньо актуальними.

Постановка завдання. Завершальною ціллю запропонованого дослідження є теоретичне та методичне мотивування ефективності функціонування інформаційного забезпечення обліку фінансових результатів в лісовій галузі в Сумській області та країни в цілому, а також обґрунтуван-

ня та моделювання практичних пропозицій удосконалення обліку в умовах сучасної економіки.

В практичному застосуванні це надає можливість застосування автоматизованого програмного забезпечення, сприяє оперативному реагуванню та контролю законності проведення операцій. Проведений процес автоматизації буде сприяти підвищенню ефективності заповнення автоматизації та доцільності їх з економічної точки зору, а також не допускає їх впливу на кінцевий результат.

Виклад основного матеріалу дослідження. Усі автоматизовані системи для ведення бухгалтерського обліку відповідно до рівня та масштабу їх суміщення в обліковий процес підвищують точність і швидкість обробки великої інформації, здійснюють розрахунки за складними арифметичними завданнями без помилок, можуть отримувати всілякі форми звітності та візуальної інформації, а також з'являється можливість відмовитися більшості проміжних журналів та відомостей, дає можливість поєднувати інформаційні бази управлінського та фінансового обліку, вести архів даних та звітності за будь-які періоди тощо [3, с. 72].

Накопичення і первинна обробка облікових показників ґрунтуються на застосовуванні комп'ютерів просто на робочих місцях облікових працівників. В цьому випадку трапляються відхилення технології документування в комп'ютеризованих системах обліку.

Автоматизація бухгалтерського обліку доходів має великі переваги: точність та швидкість обробки великої кількості інформації, здійснюють розрахунки зі складних арифметичних завдань без помилок; поглиблення ведення синтетичного та аналітичного обліку в сукупності з великими можливостями отримання різноманітних форм звітів та візуальної інформації; поєднання інформаційної бази управлінського та фінансового обліку; разове введення інформації про господарські операції та її зберігання на комп'ютерах; відмова від більшості проміжних журналів та відомостей, а також існує можливість складання нових структур будь-яких документів для збільшення їхньої аналітичної цінності; можливість отримання швидкого доступу до інформаційної бази; автоматизація та контроль за веденням бухгалтерських проводок; програмний контроль вирішення конкретних облікових завдань у визначеному порядку. Це громіздкі розрахунки і потребують застосування інформаційних технологій.

Розглядаючи вище надані дані оцінки і структури чистого прибутку ДП «Середино-Будське лісове господарство» Сумської області аналітичної таблиці 1, можна зробити висновки, що вся сума чистого прибутку в співвідношенні базового періоду, збільшилася на 4 054 тис. грн., або ж 1847,4%. Загальна сума доходу (виручки) від реалізації продукції у 2021 році склала 131 938 тис. грн., що на 149,2% більше від попереднього 2020 року. Разом чисті доходи збіль-

Таблиця 1

Оцінка і структура чистого прибутку ДП «Середино-Будське лісове господарство»
Сумської області

Показник	2020 р.	2021 р.	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
1	2	3	4	5
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	88440	131938	+43498	149,2
Непрямі податки та інші вирахування з доходу, тис. грн.	14740	21990	+7250	149,9
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	73700	109948	+36248	149,2
Інші операційні доходи, тис. грн.	2168	1438	-730	66,3
Інші звичайні доходи, тис. грн.	14	6	-8	42,9
Надзвичайні доходи, тис. грн.	-	-	-	-
Разом чисті доходи, тис. грн.	75882	111392	+35510	146,8
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	60567	78502	+17935	129,6
Адміністративні витрати, тис. грн.	4940	8784	+3844	177,8
Інші операційні витрати, тис. грн.	2641	13562	+10921	513,5
Витрати на збут, тис. грн.	7343	4867	-2476	66,2
Інші звичайні витрати, тис. грн.	1	79	+78	7800
Податок на прибуток, тис. грн.	158	1312	+1154	830,4
Разом витрати, тис. грн.	75650	107106	+31456	141,6
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	232	4286	+4054	1847,4

Джерело: розроблено автором на підставі даних фінансової звітності господарства

шилися на 35 510 тис. грн. і склали 146,8% в порівнянні з 2020 роком.

Крім цього також повинна створюватися основа для самофінансування підприємницької діяльності за тієї умови, що воно буде покривати всі витрати підприємства по реалізації будь-якої продукції і послуг або інших видів діяльності. Лісове господарство має виконувати всі свої зобов'язання перед бюджетом, а також і працювати над збільшенням ефективності виробництва та підвищенням прибутковості діяльності господарства. Відразу створюється перспектива автоматичної реєстрації первинної документації за допомогою таких прийомів, як технологічні датчики, сканери штрихових кодів, касові апарати, смарт-картки, ваги, годинники, лічильники, вимірвальна тара тощо.

Інформаційні системи обліку витрат дають можливість вирішувати такі основні завдання: відображення конкретних звітів про залишки матеріалів для підприємства на певну дату, про вихід продукції на виробництво; поєднання, класифікація та перекласифікація витрат для фінансового, управлінського та податкового обліку на підприємстві; позначення та класифікація можливих відхилень від планових витрат; об'єднання всіх даних про витрати за конкретними виробничими підрозділами, стадіями виробництва; створення звітних калькуляцій; відображення певних витрат у системі синтетичних рахунків; повний аналітичний облік з витрат на підприємстві.

При здійсненні бухгалтерського фінансового обліку фінансових результатів за умов автоматизованої системи обробки інформації весь обліковий процес здійснюється кількома етапами [4, с. 128].

На першому етапі робиться документальне оформлення в господарстві виробничо-господарських фактів, пов'язаних з виникненням доходів і витрат. В результаті проведених дій сформуються фінансові результати. За період проведення реєстрації первинних даних формуються бухгалтерські проведення типових господарських операцій.

На другому етапі всі бухгалтерські операції з обліку доходів і витрат формуються в зведений бухгалтерський реєстр – книгу обліку господарських операцій. Цей документ є узагальненим бухгалтерським реєстром і являє собою хронологічно впорядкований список проведенень.

На наступному – третьому – етапі складаються реєстри бухгалтерського обліку, внутрішня і зовнішня бухгалтерська звітність.

На четвертому етапі закривається та підсумовується обліковий період і формується архів облікових даних. Автоматизоване ведення оперативного, фінансового та управлінського обліку значно спрощує роботу бухгалтера, раціоналізує затрати його праці і підвищує її продуктивність.

Таким чином, за сприянням сучасного програмного забезпечення облікові функції можуть бути повністю автоматизовані і наслідки їх роботи можуть представлятися в будь-якому зручному для користувачів вигляді – як на машинних, так і на паперових носіях [5].

Запровадження автоматизованих систем ведення бухгалтерського обліку – це процес, результатом якого є поліпшення якості облікових даних. Наслідком проведених дій є підвищення ефективності управління лісовим господарством. Автоматизована система обліку є доцільною при використанні її на лісгосподар-

ських підприємствах. Дякуючи впровадженню автоматизації скорочується час на оформлення різних документів, які не потребують великих місць для зберігання [6, с. 37].

В результаті проведених досліджень, рекомендуємо лісгоспу перейти на програму обробки бухгалтерської інформації BAS Бухгалтерія. Дана програма розроблена для ведення бухгалтерського обліку на підприємствах. Програма є офіційно-визнаним стандартом для ведення автоматизованої роботи з ведення обліку на підприємствах, які займаються певними видами діяльності та ґрунтуються на різних видах оподаткування. Індивідуальністю даної програми є те, що для роботи немає необхідності змінювати спеціалізацію і освоювати новий інтерфейс [7, с. 47].

За більшим рахунком BAS Бухгалтерія має такі характерні риси якісного ведення бухгалтерського обліку з використанням універсальної моделі синтетичного та аналітичного обліку на рахунках, а також подвійний запис, згідно з чинним законодавством та має ряд таких переваг: функція введення нових субрахунків обліку; ведення обліку з певною кількістю планами рахунків; внесення бухгалтерських проводок під час оформлення документацій за операціями, де інформація розповсюджуватиметься за групами в облікових реєстрах; автоматичне виконання перевірки правильності внесення операцій; наявність довідника кореспонденції рахунків; вирішення завдань планування, бюджетування та фінансового аналізу.

Висновки. Результатом запровадження інформаційного забезпечення в навички діяльності підприємства лісової галузі стане вірогідність зменшення штрафних санкцій через неграмотність або випадкову помилку облікових працівників. Перевагою оперативності результатної облікової інформації стане посилення контролю за законністю та економічною ефективністю господарських операцій. Впровадження в практичну діяльність пропозицій по вдосконаленню інформаційного забезпечення організації обліку фінансових результатів, на нашу думку, сприятиме підвищенню ефективності функціонування підприємства лісової галузі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Моссаковський В. Про перспективи подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2003. № 6. С. 10–20.

2. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія : у 3-х томах. Т. 1. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 864 с.
3. Осадча Г.Г., Пушкарьова М.В. Облік доходів у системі управління підприємством. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 6. С. 71–75.
4. Полятикіна Л.І. Методологічне та обліково-аналітичне забезпечення сталого розвитку підприємств малого бізнесу : монографія. Суми : ПП Винниченко М.Д., ФОП Литовченко Є.Б., 2016. 380 с.
5. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Головний журнал з питань агробізнесу*. 2016. URL: <https://propozitsiya.com/ua/finansove-zabezpechennya-silskogospodarskih-pidpriemstv> (дата звернення: 17.11.2022).
6. Poliatykina L.I. Rationale and trends of development of small business enterprises in Ukraine. *Economic and law paradigm of modern society*. 2018. № 2. P. 31–39.
7. Poliatykina L.I. Business organization in the agricultural sector. *Economic and law paradigm of modern society*. 2018. № 1. P. 44–49.

REFERENCES:

1. Mossakovsky V. (2003) Pro perspektyvy podalshoho rozvytku bukhhalterskoho obliku v Ukraini [On the prospects for further development of accounting in Ukraine]. *Accounting and audit*, no. 6, pp. 10–20. (in Ukrainian)
2. Mochernyj S.V. (2010) *Ekonomichna encyklopedija: u 3-kh tomakh* [Economic encyclopedia: in 3 volumes]. Kyiv: Academy Publishing Center. (in Ukrainian)
3. Osadcha G., Pushkarova M. (2016) Oblik dokhodiv u systemi upravlinnia pidpriemstvom [The amount of income from the enterprise management system]. *Formation of market relations in Ukraine*, no. 6, pp. 71–75. (in Ukrainian)
4. Poliatykina L.I. (2016) *Metodolohichne ta oblikovo-analitychne zabezpechennya staloho rozvytku pidpriyemstv maloho biznesu* [Methodological and scientific-analytical support sustainable development of small businesses]. Sumy: LLC Vinnichenko M.D., Litovchenko Ye.B. (in Ukrainian)
5. Sumy National Agrarian University (2016) Finansove zabezpechennya sil'skohospodarskykh pidpriyemstv [Financial support of agricultural enterprises]. *Holovnyy zhurnal z pytan' ahrobiznesu* (electronic journal). Available at: <https://propozitsiya.com/ua/finansove-zabezpechennya-silskogospodarskih-pidpriemstv/> (accessed 17 November 2022).
6. Poliatykina L.I. (2018) Rationale and trends of development of small business enterprises in Ukraine. *Economic and law paradigm of modern society*, no. 2, pp. 31–39. (in English)
7. Poliatykina L.I. (2018) Business organization in the agricultural sector. *Economic and law paradigm of modern society*, no. 1, pp. 44–49. (in English)